

(عليه السلام)
شرح رساله حقوق امام سجاد

حجت الاسلام و المسلمین استاد
محمد جواد حاج علی اکبری

موضوع:

حق غریزه جنسی (۵)

تاریخ ۱۳۹۳ / ۱۱ / ۱۹

■ علت سرمایه‌گذاری غرب بر روی غریزه جنسی

■ کانون اصلی طراحی‌های دشمن

■ اهمیت مراقبت از نگاه آیات

■ مراقبت از نگاه در آینه روایات

کمک گرفتن، و همچنین بهترین یاری‌کننده چشم‌پوشی است؛ چه اینکه امام فرمودند: «أَعْوَنِ الْأَعْوَانَ؛ مددکارترین یاوران» غَضُّ بَصْرٍ است.

تعریف عَفَّت، مدیریت شهوت و غریزه است، اگر این اتفاق بیفتد انسان عقیف است.

■ علت سرمایه‌گذاری غرب بر روی غریزه جنسی

مسئله غریزه‌ی جنسی، همیشه یک مسئله‌ی بسیار جدی در زندگی بشر بوده و امروزه با توجه به سرمایه‌گذاری‌های نامتعارفی که در ارتباط با تهییج غریزه‌ی جنسی در سرتاسر جهان - مخصوصاً در غرب انجام شده - بسیار جدی‌تر شده است. غرب همه‌ی ظرفیت‌ها، دانشگاهیان، نظریه‌پردازان و همه‌ی رشته‌های علمی و هنری

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
رَبِّ الْعَالَمِينَ

امیدوارم خداوند متعال برکاتش را در ایام پیروزی انقلاب اسلامی و دهه‌ی مبارکه‌ی فجر در جامعه‌ی ما جاری سازد. ان‌شاءالله خدای متعال برکاتش را بر همه بیش از پیش نازل کند و همه‌ی ما را در حفظ این امانت الهی و انجام وظایف بزرگی که در این روزگار متفاوت داریم، یاری کند.

موضوع بحث حقّ غریزه است؛ هفتمین عضو که رساله‌ی حقوق امام سجاد (عَلَيْهِ السَّلَام) از آن صحبت کرده است. اولین حقّ غریزه، حفظ آن از حرام است و در این راه نیاز به کمک است. اولین کمک، فروپوشیدن چشم؛ دومین کمک، فراوانی یاد مرگ؛ سومین کمک، نفس را در برابر پروردگار تهدید کردن و از خدا

را به استخدام گرفته و یک تجارت عظیم به عنوان تجارت سِکس به راه انداخته و یک مافیای عجیب را در این عرصه مدیریت می‌کند. نگاهشان به این قضیه کاملاً سودجویانه و سودپرستانه است؛ فارغ از اینکه چه به روز بشریت می‌آید و چه سرمایه‌ها، حیثیت‌ها و چه خانواده‌هایی از دست می‌رود و چه فضیلت‌هایی زیر پا گذاشته می‌شود. کسانی که فقط به سود خودشان فکر می‌کنند و جریان استکبار جهانی با عقبه‌ی خطرناک صهیونیستی‌اش، پشت صحنه‌ی این عرصه‌ی بسیار خطرناک هستند. شیاطین اینجا همه به هم رسیده‌اند و همه دست به دست هم داده‌اند تا با فعال‌سازی ظرفیتی که در همه‌ی انسان‌ها وجود دارد، افسارگسیختگی و هرزگی را گسترش دهند؛ درحالی‌که این غریزه‌ی مقتدر، براساس حکمت الهی و قدسی برای استقرار، پشتیبانی، دوام خانواده و نسل، با ویژگی‌های خاص خودش در وجود انسان قرار داده شده است. در بین شیاطین جنّی، ماهرترین آنها پای این مسئله ایستاده‌اند تا عمل کنند به سوگندی که خورده‌اند: «فَبِعِزَّتِكَ لَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ»^۱ [شیطان] گفت: پس به عزّت تو سوگند که همگی را جداً از راه به در می‌برم». این اغواگری را از طریق جاذبه‌های جنسی انجام دهند و از آن طرف هم ماهرترین شیاطین انسی پشت این ماجرا هستند و از همه‌ی ظرفیت‌ها استفاده می‌کنند. همه‌ی هنرهای سمعی و بصری در استخدام این جریان سودجو و پرمفعت فوق‌العاده خطرناک قرار گرفته است.

اینها ضمیمه می‌شود، به چیزی تبدیل می‌شود که بشریت با همه‌ی فطرتش دوست می‌دارد.

■ کانون اصلی طراحي‌های دشمن

این روزها در جامعه‌ی بشری، از انقلاب بیشتر استقبال می‌شود که مزیت نسبی انقلاب اسلامی است. چنانچه بخواهند در برابر این راه نورانی که حیات‌ننگین آنها را به مخاطره انداخته و تهدید می‌کند، مقاومت کنند، باید کانون اصلی پیام‌های آسمانی، الهی و حیات‌بخش را در این عصر غریب و پرمخاطره مهار کنند. راه مهارش این است که نسل جوان این جامعه و آحاد مردمانی را که در این کانون تحول الهی زندگی می‌کنند، به مصیبتی مبتلا کنند که غیرت، شجاعت، همیّت، دلبستگی و

واضح است برای ترویج بی‌پروایی جنسی، بی‌حیایی، بی‌عفتی، این سرمایه‌گذاری در ارتباط با جامعه‌ی ما مضاعف است؛ رازش هم در این است که یک ملت به نام خداوند، تقوا، ایمان، معنویت و قرآن قیام کرده، پرچم به دست گرفته و پیام‌های تازه‌ای برای جهان معاصر داشته است. شما موج انقلاب اسلامی را در همین سال‌های بعد از پیروزی مشاهده می‌کنید که چگونه آفاق جهان را درمی‌نوردد؛ چون پیام انقلاب، پیام پاکی، نجابت، خانواده‌دوستی، اصالت خانواده، مهرورزی و عشق پاک است که این روزها بشریت به آن تشنه‌اش است. لذا طبیعی است که از آن استقبال می‌شود. این مطلب وقتی به پیام عدالت‌خواهی، معنویت‌گرایی، خداپرستی و امثال

معنویاتشان را از بین می‌برد. این نقطه، مورد سرمایه‌گذاری شیاطین است. با همه‌ی امکانات جدید، وسایل ارتباطی، اتاق‌های فکر شیطان‌ی دائماً برنامه‌ریزی می‌کند برای اینکه کودکان، نوجوان‌ها، جوان‌ها و حتی بزرگ‌ترهای ما را آلوده کنند. جامعه اگر آلوده شد و این

زمینه‌ها برنامه‌ریزی‌های عادی نیست. نمونه‌ی تاریخی هم دارد، آنچه که در جامعه‌ی اسلامی، اینها قبلاً تجربه کردند ماجرای اندلس است که با ترویج سکس و شراب و این بی‌پروایی‌ها توانستند حرکت اسلامی را مهار کنند و به هدف‌های شوم خود برسند.

آلودگی به صورت گسترده شایع شد، بنیان‌های ایمان آسیب می‌بیند. نقطه‌ی کلیدی به اعتقاد من انرژی هسته‌ای، حوزه‌های سیاسی و اقتصادی نیست، اگرچه آنها هم مهم هستند؛ آنی که از همه مهم‌تر، حساس‌تر و اصلی‌تر است، حوزه‌های تربیتی است. اگر حیا برود پشت سرش ایمان می‌رود؛^۲ در نتیجه همه چیز می‌رود. اینها هم دقیقاً حیا و عفت ما را نشانه گرفته‌اند و برنامه‌ریزی در این

چون این روزها بحث‌های مرتبط با انقلاب اسلامی و بحث آسیب‌شناسی در جریان است، همه‌ی خردمندان و انسان‌های مؤمن و دلبسته‌ی به این حرکت بزرگ، با چشم‌هایی مملو از امید و در عین حال نگرانی، بحث انقلاب اسلامی را دنبال و چالش‌ها و مخاطرات را بررسی می‌کنند. نقطه‌ی اصلی چالش‌ها و درگیری‌های امروز و فردای ما - فارغ از همه‌ی عرصه‌های سیاسی، اجتماعی و فرهنگی به

مراقبت از نگاه راهنمایی شدیم. امام سجّاد (عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَ التَّوَكُّلُ) فرمودند این بالاترین کمک است برای اینکه انسان بتواند این غریزه‌ی خطرناک و حسّاس را مدیریت کند. جنبه‌ی بهداشتی هم دارد، اگر بخواهیم از انحراف‌ها و آلودگی‌ها پیشگیری کنیم، راهش همین است که چشم‌هایمان را مراقبت کنیم و هم کسانی که مبتلا هستند، چنانچه بخواهند مسیر درمان را طی کنند و به سلامت و عافیت برسند، راهش همین مسئله‌ی غَضُّ البصر و مراقبت از چشم است؛ چراکه حضرت فرمودند: «فَإِنَّهُ مِنْ أَعْوَانِ الْأَعْوَانِ؛ زیرا (چشم فرو بستن) مددکارترین یاوران (در جلوگیری از شهوت) است».

خداوند تبارک و تعالی به مردان و زنان، با تأکید ویژه، به

معنای عام - حوزه‌ی مرتبط با عَفَّت و حیا است که عمدتاً متوجّه جامعه‌ی جوان و نوجوان ما است. ما بیش از گذشته به اخلاق جنسی، تربیت جنسی و بهداشت و سلامت جنسی نیاز داریم. همه‌ی اقشار جامعه با سنین مختلف، دانشمندان مان در حوزه‌های مختلف باید به این موضوع فکر کنند و با توجه به اینکه سبک زندگی جدیدی در حوزه‌های مختلف وارد می‌شود، بتوانند سنگربندی‌های لازم را داشته باشند تا بتوانیم از این چالش بزرگ تربیتی به سلامت و عافیت عبور کنیم.

■ اهمیت مراقبت از نگاه آیات

ما با راهنمایی امام سجّاد (عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَ التَّوَكُّلُ) در ارتباط با مدیریت، نگهداری، کنترل و حفظ غریزه، به موضوع کلیدی

نشوید و اگر کسی نزدیک شد، مانند یک پرتگاه فوق‌العاده لغزنده است. به این مخاطرات وحشتناک نزدیک نشوید؛ آن‌هم در این عرصه‌ی فوق‌العاده لغزنده که آسیب‌هایش غیر قابل وصف است. در این زمینه از دو جهت سرمایه‌گذاری شیطانی وجود دارد: یک، از جهت درونی که به هر حال هرزه‌گردی نگاه و نظربازی و چشم‌چرانی، و به تعبیر قرآن، خیانت چشم را ترویج می‌کند. چشم‌ها را به خیانت و نگاه‌های ناپسند و حرام تشویق می‌کند. این همان جنبه‌ی وسوسه‌انگیزی درونی است. از بیرون هم از این دو طریق عمل می‌کند: تصویرهای محرک یا آدم‌هایی که در لباس، پوشش و آرایش خود مسائل دینی را رعایت نمی‌کنند و کسانی که اساساً کارشان تولید تصویرهای مستهجن و محرک

صورت مستقل فرمان مراقبت از چشم‌ها را صادر فرموده است و در قرآن کریم می‌فرماید: «قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَعْضُوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَلِكَ أَزْكَى لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ»^۳ به مردان بایمان بگو: دیده فرو نهند و پاکدامنی ورزند، که این برای آنان پاکیزه‌تر است؛ زیرا خدا به آنچه می‌کنند آگاه است». با فرو نهادن نگاه، غریزه را مهار کنند و از آسیب‌هایش در امان بمانند و ان‌شاءالله از منافعش بهره‌مند شوند. مقدمات این انحراف‌های بزرگ و لغزش‌های خطرناک برمی‌گردد به اینکه شخص به این آیه‌ی کریمه‌ی قرآنی عمل کند که فرمود: «وَلَا تَقْرَبُوا الزَّوْجَى؟» و به زنا نزدیک مشوید». این فرمان خدای متعال است. خدای متعال می‌فرماید به انحراف جنسی نزدیک

حفاظت نشده - می‌تواند
 فتنه‌های بزرگی درست کند.
 این روایت نورانی از طریق امام
 صادق (عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَ السَّلَام) نقل
 شده که جناب عیسی بن مریم
 (عَلَى نَبِيِّنَا وَ آلِهِ وَ عَلَيْهِمُ السَّلَام)
 به اصحابشان می‌فرمودند: «إِيَّاكُمْ
 وَ النَّظْرَةَ فَإِنَّهَا تَزْرَعُ فِي الْقَلْبِ
 الشَّهْوَةَ وَ كَفَى بِهَا لِصَاحِبِهَا فِتْنَةً»^ه
 از نگاه [ناپاک] بهره‌یزد که
 چنین نگاهی تخم شهوت را در
 دل می‌کارد و همین برای فتنه‌ی
 صاحب آن دل بس است». وقتی
 شهوت کاشته شد، به تمایلات
 درونی آتش می‌زند و غریزه
 را تحریک می‌کند. کسی که
 گرفتار این نگاه شد، در معرض
 فتنه‌ی بزرگی قرار می‌گیرد. این
 فتنه همان جنیدن نفس است و
 بیدار کردن غریزه است.

در ادامه حضرت صادق (علیه
 السلام) فرمودند: «طَوَيْتِ لِمَنْ

با استفاده از شیوه‌های گوناگون
 است. اگر کسی به عنایت الهی
 موفق به فروپوشاندن چشم شود
 و به تربیت الهی تربیت کند،
 به دشمن داخلی، نفس اماره و
 وسوسه‌های شیطنی توانسته نه
 بگوید و آنها را ناکام بگذارد و
 همچنین به طور متقابل همه‌ی
 شیاطین بیرونی را که این همه
 تصویرگری دارند، ناکام گذاشته
 است. هم‌زمان توانسته در دو
 جبهه عمل کند و در هر دو
 جبهه فاتح می‌شود. خدای
 متعال نیز او را کمک می‌کند.
 چنانچه چشم مراقبت شود،
 فکر مراقبت می‌شود. فکر
 انسان اگر درگیر مسائل مرتبط
 با عرصه‌های انحرافی نشود،
 تا حد زیادی غریزه از تحریک
 حفاظت می‌شود.

روایات به ما یادآوری می‌کند
 که نگاه - حتی تکنگاه‌های

جَعَلَ بَصْرَهُ فِي قَلْبِهِ وَ لَمْ يَجْعَلْ
 بَصْرَهُ فِي عَيْنِهِ؛^۶ خوشایه حال
 کسی که بینش یا بینایی‌اش در
 دلش باشد، نه در چشمش».

یعنی نگاه‌هایش نگاه‌های
 حفاظت‌شده باشد. اول به این
 خطرها توجه کند سپس نگاه
 کند تا این نگاه‌ها، نگاه‌های
 حفاظت‌شده‌ای باشد. گاهی یک
 نگاه می‌تواند شهوت را در دل
 شخص زنده کند و سپس به او
 آسیب وارد سازد.

امام صادق (عَلَيْهِ السَّلَام)

فرمودند: «النَّظْرَةُ سَهْمٌ مِنْ سَهَامِ
 إِبْلِيسَ مَسْمُومٌ؛^۷ نگاه به (نامحرم)
 یکی از تیرهای زهرآلود شیطان
 است». نگاه حرام فضای ذهن،
 روان و قلب را مسموم می‌کند و
 آسیب‌های خطرناکی را در پی
 دارد. امیرالمؤمنین (علیه السلام)

فرمودند: «كَمْ مِنْ نَظْرَةٍ أَوْرَثَتْ
 حَسْرَةً طَوِيلَةً؛^۸ چه بسا یک

نگاه گناه‌آلود، آرزو و حسرت
 طولانی را به جای می‌گذارد».

در حکمت ۴۱۲ نهج البلاغه آمده
 است که حضرت علی (عَلَيْهِ
 الصَّلَاةُ وَ السَّلَام) نشسته بودند
 و بعضی از اصحاب بر گرد
 آن حضرت جمع بودند. خانم
 زیبایی از برابر آنها عبور کرد.
 چشم‌هایشان دنبال آن خانم
 کشیده شد. وقتی نگاه‌هایشان
 ادامه پیدا کرد، حضرت فرمودند:
 نگاه‌های این جماعت همان
 نگاه‌هایی است که آنها را به
 طمع می‌اندازد و سبب سقوطشان
 را فراهم می‌کند. چشمی که رها
 شد، شما را در فضای جهنمی
 رها می‌کند و ساقط می‌سازد.
 ادامه‌اش خیلی تکان‌دهنده است،
 فرمودند: «سَبَبٌ هَبَابَهَا؛^۹ سبب
 ایجاد تصور ذهنی می‌شود».

■ مراقبت از نگاه در آینه روایات

مانند غنیمتی که آدمی از راه کنترل چشم به دست می‌آورد نیست». هیچ کس این قدر که از فروپوشاندن چشم و مراقبت چشم سود برده، از بخش‌های دیگر سود نبرده است.

امام صادق (علیه السلام) درباره‌ی کسی که به عنایت الهی در حضور نگاه خداوند ادب کند و صحنه‌هایی را که خداوند ممنوع کرده و نمی‌پسندد، نگاه نکند و چشم‌هایش را مراقبت کند، فرمودند: «وَقَدْ سَبَقَ إِلَى قَلْبِهِ مُشَاهَدَةُ الْعَظْمَةِ وَالْجَلَالِ؛^{۱۳} در قلب او عظمت و جلال الهی مشاهده می‌شود». اگر کسی موفق شود چشمش را از حرام فروپوشاند، خدای متعال جایزه‌ای که به او می‌دهد این است که مشاهده‌ی عظمت و جمال خودش را روزی او می‌کند. یک روایت مشهوری از پیامبر

تعبیر «أَعْوَنِ الْأَعْوَانَ» که امام سجاد (علیه السلام) به کار برده است بهترین کمک برای کسی که بخواهد نجات پیدا کند و حفظ شود، در تعابیر مشابه هم داریم که فرمودند: «نِعْمَ الْوَرَعُ غَضُّ الطَّرْفِ؛^{۱۴} چشم‌پوشی چه پارسای نیکویی است». در مراتب تقوا و مراقبت از خویشتن، چشم‌پوشی یکی از بهترین مراتب محسوب می‌شود. یا در بیان دیگری امام علی (علیه السلام) فرمودند: «نِعْمَ صَارْفُ الشَّهَوَاتِ غَضُّ الْأَبْصَارِ؛^{۱۵} فرو بستن چشم‌ها (از نامحرم)، بازدارنده خوبی از شهوت‌ها و خواهش‌های نفسانی است». در بیان زیبای دیگری امام صادق (علیه السلام) فرمودند: «مَا اغْتَنَّمَ أَحَدٌ بِمِثْلِ مَا اغْتَنَّمَ بَغْضِ الْبَصْرِ؛^{۱۶} هیچ غنیمتی

اکرم (صَلَوَاتُ اللَّهِ وَ سَلَامُهُ عَلَيْهِ) است که فرمود: «غُضُّوا أَبْصَارَكُمْ تَرَوْنَ الْعَجَائِبَ»^{۱۴} چشم‌هایتان را (از نامحرم) بپوشانید تا عجایب و شگفتی‌ها را ببینید». تماشای صحنه‌های عجیب و ماورایی در گرو این است که انسان چشمش پاک باشد.

اگر کسی بخواهد این نگاه‌های زیبا را داشته باشد و صحنه‌های دلپذیر را ببیند، لازمه‌اش این است که بتواند چشمش را از آلودگی‌ها و تیره‌های مسموم شیطان حفظ کند. امام صادق (علیه السلام) در این مورد می‌فرماید: «النَّظْرَةُ سَهْمٌ مِنْ سِهَامِ إبْلِيسَ مَسْمُومٌ، مَنْ تَرَكَهَا لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ لَا لِغَيْرِهِ أَعْقَبَهُ اللَّهُ أَمْنًا وَ إِيْمَانًا يَجِدُ طَعْمَهُ»^{۱۵} نگاه به (نامحرم) یکی از تیره‌های زهرآلود شیطان است. هرکس به خاطر خدای بزرگ و بلندمرتبه، نه به خاطر غیر او، آن

را ترک نماید، در پی آن خداوند آرامش و ایمانی به او ارزانی فرماید که طعم آن را بیابد». در این روایت کلمه «مَسْمُومٌ» استفاده شده؛ چون درون آن نگاه سم است و معنایش این است که دنباله دارد. این تصویر، به دست خیال ما سپرده می‌شود و خیال شروع به پردازش آن می‌کند، آن را بزرگنمایی می‌کند و به آن جلوه می‌دهد. فراموش نکنیم که شیطان در منطقه‌ی خیال بسیار قوی عمل می‌کند.

چشم می‌بیند، سپس دل می‌خواهد. بیشتر اوقات دل به آن تنوع نمی‌رسد و سپس افسردگی، حسرت، شکاف‌های خانوادگی، بی‌اعتمادی‌ها و بی‌وفایی‌ها پیش می‌آید. گاهی یک نگاه است، ولی شخص را تا جهنم می‌برد. اگر کسی به خاطر خداوند این نگاه‌ها

صحنه حرامی افتاد و به خاطر خدا چشمش را برگرداند، امام صادق (علیه السلام) می‌فرماید: «یزوجه الله عزوجل من الحور العین؛^{۱۷} خداوند حور العینی را به همسری او در می‌آورد». اگر صحنه‌ای که نگاه کرد دلش را لرزاند، اگر همسر دارد تکلیف واضح است، به همسرش مراجعه کند که توصیه‌ی روایات است. اما اگر همسر ندارد و مجرد است، بلافاصله به خداوند پناه ببرد و دو رکعت نماز بخواند. پیوست نماز، حمد الهی را به جای بیاورد، بر پیامبر درود بفرستد و آنگاه از خدای متعال بخواهد که او را یاری کند. خدای متعال او را از رأفت و لطف خودش بهره‌مند می‌کند و آثار پلیدی که از این نگاه حرام به دلش رفته، مرتفع می‌سازد. ضمناً توصیه شد اگر کسی

را ترک کند، خدای متعال پیوستش، برای او مقام امن و ایمانی را در نظر می‌گیرد و به او توفیق می‌دهد تا حلاوت و شیرینی ایمان را بچشد. اگر چشم‌مان به صحنه‌ای افتاد، چشم را از نگاه‌های اضافه و امثال آن مراقبت کنیم. تصویرهای خطرناک را در دسترس نگذاریم. در موبایل، لب‌تاپ، تبلت، تصویرهای تحریک‌کننده را در دسترس قرار ندهیم؛ چون شیطان، انسان را به سمت این نگاه‌ها می‌کشانند. در هر صورت اگر چشم ما به این صحنه‌ها افتاد، حضرت فرمودند: «أَوَّلُ نَظْرَةٍ لَكَ وَ الثَّانِيَةُ عَلَيْكَ»؛^{۱۶} نگاه اول [ناخودآگاه به نامحرم] برای تو [حلال] است». تا چشمت افتاد، صورتت را بگردان، نگاهت را منصرف کن، ادامه نده، تکرار نکن. اگر کسی نگاهش به

چشم‌هایش به نگاه‌های آلوده
مبتلا شده، در خلوت، در پیشگاه
پروردگار متعال بسیار گریه کند
تا عوارض آن به لطف خدای
متعال مرتفع شود و آثار این
سموم خطرناک از دل و جان او
شستشو داده شود.

■ منابع و مآخذ:

۱. ص: ۸۲.
۲. امام باقر (علیه السلام) فرمود: «الْحَيَاءُ وَالْإِيمَانُ مَقْرُونَانِ فِي قَرْنٍ وَإِذَا ذَهَبَ أَحَدُهُمَا تَبِعَهُ صَاحِبُهُ؛ حیا و ایمان دو همراه هستند که هرگاه یکی از آنها برود دیگری به دنبالش خواهد رفت». کلینی، اصول کافی، ج ۲، ص ۱۰۶.
۳. نور: ۳۰.
۴. اسرا: ۳۲.
۵. ابن شعبه، تحف العقول، ص ۳۰۵.
۶. محمدباقر مجلسی، بحار الانوار، ج ۷۸، ص ۲۸۴.
۷. حر عاملی، وسائل الشیعه، ج ۱۴، ص ۱۳۹.
۸. شیخ صدوق، ثواب الاعمال و عقاب الاعمال، ۲۶۲.
۹. حر عاملی، وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۱۰۶.
۱۰. تمیمی آمدی، غرر الحکم، ص ۳۹۵.
۱۱. همان، ص ۳۹۴.
۱۲. مصباح الشریعه، ص ۹.
۱۳. همان.
۱۴. محمدباقر مجلسی، بحار الانوار، ج ۱۰۱، ص ۴۱.
۱۵. همان، ج ۱۰۴، ص ۳۸.
۱۶. شیخ صدوق، من لایحضره الفقیه، ج ۳، ص ۴۷۴.
۱۷. شیخ عباس قمی، سفینه البحار، ج ۲، ص ۵۹۲.

افوفا؛ درنگی بر مسائل تعلیم و تربیت

OfoghHa.ir سامانه پیامکی: ۳۰۰۴۸۵۹۵۹

اثنیه‌ها، ساعت ۱۹

بازپخش دوشنبه‌ها، ساعت ۱۲

از شبکه قرآن و معارف سیما/ برنامه یاد خدا

